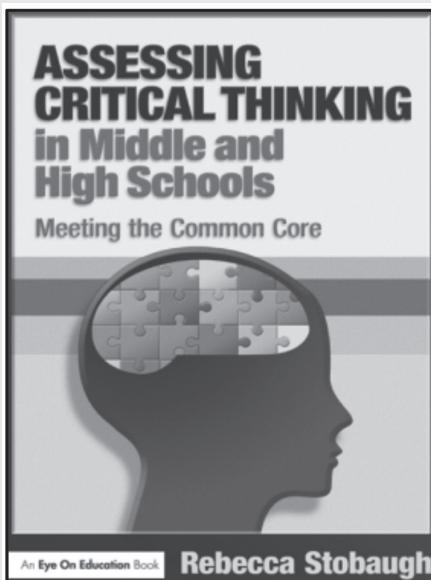

ແບບນຳຫັນສີວ Book Review

ชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ

Stobaugh, R. (2013). *Assessing critical thinking in middle and high schools: Meeting the common core*. New York, NY: Routledge.
(208 pages; \$29.95)

Assessing critical thinking in middle and high schools: Meeting the common core เป็นหนังสือเล่มไม่หนานักมี ๔ บทล้วนๆ ที่แต่ละบทกล่าวถึงการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการประเมิน (assessment) ทักษะการคิดดังกล่าวในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา Rebecca Stobaugh เขียนหนังสือเล่มนี้โดยผสมผสานความรู้จากเอกสารวิชาการเข้ากับประสบการณ์ที่เคยเป็นครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ประสบการณ์ในฐานะผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณ Western Kentucky University ที่รับผิดชอบการสอนรายวิชาเกี่ยวกับการประเมินในชั้นเรียน รวมถึงประสบการณ์ในการเป็นที่ปรึกษาด้านการพัฒนาทักษะการคิดกลยุทธ์การสอน และการประเมินให้กับโรงเรียนในท้องถิ่นอีกหลายแห่ง เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้

จึงเต็มไปด้วยแนวทางและเครื่องมือประเมินที่นำไปปฏิบัติได้จริงมากกว่าหลักการเชิงทฤษฎีที่ชับช้อนอย่างต่ำการวัดและประเมินทั่วไป

หนังสือเล่มนี้เริ่มด้วยความหมายและความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในบทที่ ๑ “Importance of Critical Thinking” โดยเริ่มจากการยกตัวอย่างว่าการคิดแบบใดไม่ใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เช่น การใช้สัญชาตญาณ การจำ การตัดสินใจแบบด่วนสรุป หรือการพุ่งเป้าไปที่การหาคำตอบโดยไม่ทำความเข้าใจสถานการณ์ให้ถี่ถ้วน จากนั้นจึงนำเสนอนิยามที่พับในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หนึ่งในนั้นคือนิยามจากการอบรมแนวคิดของ Partnership for 21st Century Skills ซึ่งเกิดจากภาคธุรกิจเอกชนและองค์กรทางการศึกษาในสหรัฐอเมริการ่วมกันเพื่อผลักดันให้รัฐปฏิรูปการจัดการศึกษาให้เยาวชนมีทักษะสำหรับศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งรวมถึงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วย จากนั้นเป็นการอภิปรายถึงความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และปิดท้ายด้วยคุณลักษณะนักคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยเด่น (characteristics of strong critical thinkers) สำหรับนักเรียนใช้ประเมินตนเอง หรือผู้สอนจะนำໄไปใช้ประกอบการประเมินในชั้นเรียนก็ได้เช่นกัน

บทที่ ๒ “Applying Bloom’s Taxonomy in Your Classroom” กล่าวถึงการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับอนุกรร্মวิธีทางสติปัญญาตามแนวคิดของ Bloom ที่ปรับปรุงใหม่ (the revised Bloom’s cognitive taxonomy) และการประยุกต์ใช้ในระดับชั้นเรียน มีรายการของคำตั้งต้นในการถาม (question starters) ตัวอย่างคำถามและการงานสำหรับการประเมินการคิดในระดับต่างๆ ตามอนุกรร্মวิธี ทุกตัวอย่างมีบริบทของการเรียนการสอนในชั้นเรียน ประกอบการอธิบายว่าทำไม่คำตามหรือภาระงานนี้จึงเป็นการประเมินการคิดระดับใด เป็นการลดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน (misconception) ที่เกิดจากการจำเฉพาะคำสำคัญหรือคำตั้งต้นในการถามตามอนุกรร্মวิธี เช่น การเข้าใจว่า “จะเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง A และ B” เป็นคำถามที่วัดการคิดวิเคราะห์เนื่องจากให้ผู้เรียนเปรียบเทียบตรงตามอนุกรร์มวิธี แต่ลืมไปว่าการเปรียบเทียบดังกล่าวมีอยู่ในหนังสือเรียนและเคยอภิปรายในชั้นเรียนแล้ว คำถามดังกล่าวจึงวัดความจำเสียมากกว่า

บทที่ ๓ “Misconceptions, Challenges, and a Solution” เป็นการรวบรวมความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดขั้นสูงอื่นๆ และการประเมินทักษะการคิดเหล่านั้นในชั้นเรียน ที่นำเสนอ เช่น ความเข้าใจคลาดเคลื่อนที่ ๓: ภาระงานที่ยากเป็นภาระงานสำหรับการใช้ความคิดขั้นสูง (#3: Difficult tasks are high-level thinking tasks) ความเข้าใจคลาดเคลื่อนที่ ๗: การประเมินโดยใช้ข้อสอบแบบหลายตัวเลือกใช้เพียงการคิดขั้นต่ำแต่ภาระงานที่ต้องเขียนตอบต้องการการคิดขั้นสูง (#7: Multiple-choice

assessments demand low level thinking; Writing tasks require high-level thinking) ในบทนี้ผู้เขียนได้อภิปรายเกี่ยวกับความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนใน ๑๐ ประเด็นอย่างละเอียดพร้อมเสนอแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องไว้ให้ด้วย

เนื้อหาในบทที่ ๔ “Scenarios and Real-World Applications” เน้นไปที่สถานการณ์ สำหรับคำตามและการงานที่จะใช้ในการประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบ่งออกเป็น สถานการณ์ที่เป็นการจำลองหรือบทบาทสมมติ (scenarios) สถานการณ์ที่เป็นตัวอย่างเพียงบางส่วนจากชีวิตจริง (real-world examples) และสถานการณ์จริง (authentic situations) โดยบทนี้ได้กล่าวถึงความหมายและลักษณะของสถานการณ์แต่ละแบบ พร้อมทั้งขั้นตอนการออกแบบสถานการณ์และคำแนะนำในการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการประเมิน ท้ายบทเป็นตัวอย่างสถานการณ์รูปแบบต่างๆ สำหรับการประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณใน ๔ วิชา คือ ลัคค์คีกษา ภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

สำหรับบทที่ ๕ และ ๖ มีลักษณะคล้ายกับบทที่ ๔ คือกล่าวถึงสิ่งที่จะนำมาใช้ใน สถานการณ์เพื่อการประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยบทที่ ๕ “Visual Materials” เน้นสถานการณ์ที่เป็นรูป ภาพ แผนที่ แผนผัง ตารางข้อมูลและกราฟต่างๆ ส่วนบทที่ ๖ “Quotations” เน้นสถานการณ์ที่เป็นข้อความทั้งแบบล้วนและยาว จากสื่อสิ่งพิมพ์และข่าวต่างๆ ในแต่ละบทจะกล่าวถึงความหมายและลักษณะของลิ้งค์ที่จะนำมาใช้ในสถานการณ์แต่ละแบบ ขั้นตอนการออกแบบและการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับการประเมิน โดยมีตัวอย่างของลีอห์ลายฯ รูปแบบที่นำมาใช้ประกอบสถานการณ์สำหรับการประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง ๔ วิชา ในตอนท้ายของแต่ละบท

บทที่ ๗ “Establishing a Culture of Thinking” กล่าวถึงการสร้างวัฒนธรรมใน ชั้นเรียนที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทั้งที่เป็นการประเมินระหว่างเรียน (formative assessment) และการประเมินเพื่อสรุปผล (summative assessment) แนวคิดหลักที่น่าสนใจในบทนี้คือการผสมผสานการประเมินและการเรียนรู้เข้าด้วยกันหรือการเรียนรู้ผ่านการประเมิน มีวิธีการง่ายๆ หลายวิธีที่ผู้เขียนแนะนำให้ครูทดลองใช้ อาทิ การฝึกให้ข้อมูลป้อนกลับ (feedback) ที่ให้สารสนเทศมากกว่าคะแนนหรือ การผ่าน/ตกในการประเมินแต่ละครั้ง การใช้คำถามกระตุนผู้เรียนให้คิด เช่น นักเรียนพอใจในผลงานซึ่งนักเรียนหรือไม่ เพราะอะไร มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้งานแต่ละชิ้นสำเร็จ/ไม่สำเร็จ คืออะไร จะวางแผนทำงานต่อไปอย่างไร วิธีการเหล่านี้เป็นทั้งการประเมินการคิดของนักเรียน และการพัฒนาวัฒนธรรมการคิดในชั้นเรียนในขณะเดียวกัน

ในภาพรวมหนังสือเล่มนี้เน้นนำเสนอวิธีการและตัวอย่างเครื่องมือประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนได้ไม่ยาก แม้ไม่ได้เน้นทฤษฎีด้านการวัดและการประเมินในชั้นเรียนแต่สอดแทรกอธิบายหลักการสำคัญๆ และความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการประเมินไว้เป็นระยะ นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์ www.routledge.com/9781596672338 สำหรับดาวน์โหลดเอกสาร เครื่องมือ และตัวอย่างต่างๆ ที่นำเสนอไว้ในแต่ละบทอีกด้วย อย่างไรก็ตาม หากผู้เขียนเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับเกณฑ์การให้คะแนน โดยเฉพาะเกณฑ์สำหรับข้อสอบเชิงตอบหรือภาระงานที่เป็นตัวอย่างในบทที่ ๕-๖ รวมถึงการขยายเนื้อหาในบทที่ ๕ “Conclusion” ที่มีอยู่เพียง ๓ หน้าให้เป็นบทสรุปที่ชัดประเด็นสำคัญๆ ในการประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือฉายภาพแนวโน้มการประเมินการคิดอย่างมีวิจารณญาณในอนาคตจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านและทำให้หนังสือเล่มนี้สมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น

ผู้เขียน

อาจารย์ ดร.ชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ อาจารย์ประจำสาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาฯ วิจัย
และจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร
๑๐๗๗๐ อีเมล: maoh.cp@gmail.com